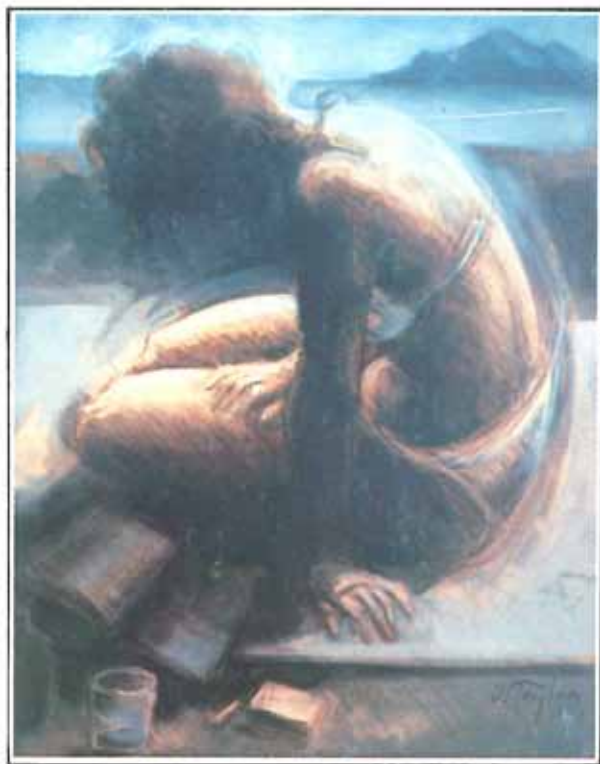

KARANLIKTA YOLCULUK

Jean Rhys

Türkçesi
PINAR KÜR

KARANLIKTA
YOLCULUK
Jean Rhys

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap 1989 yılında, İstanbul'da Teknografik Basımevi'nde
dizilip basıldı.

KARANLIKTA
YOLCULUK
Jean Rhys

ROMAN

Türkçesi
PINAR KÜR

CAN YAYINLARI

Babıali Caddesi, No: 19, kat: 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13 - 513 51 88

Özgün adı
Voyage in the Dark

SUNUŞ

Jean Rhys'in 18 Şubat 1934 tarihinde, Evelyn Scott'a yazdığı mektuptan bölümler:

... Benim kitaba gelince (adı hâlâ 'Karanlıkta Yolculuk', çünkü aklıma başka bir şey gelmiyor, keşke gelseydi) daha hâlâ daktiloya çekiliyor. Geçen ayın sonunda, bu ayın da başlarında Leslie'nin Harper'de işi başından aşkındı.

Ben de, her zamanki gibi, gene üstünde oynamaktan, birtakım yeni değişiklikler yapmaktan kendimi alamadım.

Neyse, artık gerçekten son aşamalara geldi. Leslie, daktilo işini on-onbeş gün içinde bitirebileceğini söylüyor.

Lanet şey hakkında neler hissettiğimi tam bilemiyorum. Bir ara kitaptan da her şeyden de çok nefret ettim. Her şeyin kesin boşunluğu falan. Kubusumsu. Ama bunun sebebi sanıyorum günde iki şişe şarabın ağırlığına dayanamayan karaciğerimdi. Tabii havanın kötülüğü de var —hayal edebileceğin her şeyden çok benziyordu cehenneme— sarı bir sis ve çok soğuk. Allahın belası insanların sokaklarda avaz kıyamet Noel şarkıları söylemeleri de cabası.

Yavaş yavaş boğulmakta olduğunu hissediyorsun. Yani, ben kendimi öyle hissediyorum.

Bu saçmalıkları neden yazıyorum bilmem. Kitabımdan sözedecektim.

Evelyn, bilmem ki yapmak istediğimi becerebildim mi. Bilemiyorum. Hemen hemen tümü tek he-

celi sözcüklerle yazıldı. Bir kediciğin miyavlaması gibi belki. Esas fikir —ki bunun tam olarak ne olduğunu biliyorsam ne olayım— sanırım zaman dediğimiz şeyin bir yanılısına olduğuyla ilgili. Yani, demek istediğim, geçmiş zaman ile şimdiki zaman, birbirini ardından değil yanyana yaşanıyor. Oldu dediğimiz şey şu an olmakta.

Bu duyguyu verebilmek için geçmişi (Batı Hint Adaları) çok canlı, şimdiki ise rüyamsı (kızın düşüşü) yapmaya çalıştım - tabii başlangıçta piano sonlarda ise fortissimo.

Belki de yavaş yavaş aklını kaçıran bir kıızı anlatmaya çalıştım yalnızca.

Görüyorsun ya, ben bile tam olarak bilemiyorum ve hâlâ konuyu kendi kendimle tartışmayı sürdürüyorum. Neyse, o kadar önemli değil. Birtakım numaralar kullanmak istemedim ve kullanmadım da. Ama hiç özgüvenim yok - metinde çok fazla kesinti yaptım, tek heceli kafamla yazabileceğim en iyisini yazdığım bir sürü bölümde de içim hâlâ rahat değil. Böyle işte.

Gene Evelyn Scott'a yazılmış, 10 Haziran 1934 tarihli mektuptan:

... Kitap, kesinlikle fırtınalı günler geçiriyor. Tahmin edebileceğimden çok daha fazla canım sıkıldı. Bir kitabı bitirdikten sonra, başkalarının onun hakkında ne düşündüklerine pek aldırmamakla övünürdüm hep. Besbelli kendi kendimi aldatıyormuşum. Cape¹, gönderdiği mektupta, ışısız gölgesiz, baştan sona gri yazdığımı, kimsenin bu kitabı beğenemeyeceğini, Mackenzie² kadar bile satamayacağını, vs. vs. belirtmişti. Bunun üstünde Hamish Hamilton³ da o kadar çok kesinti istedi ki, kabul etseydim kitabın anlamı kalmayacaktı.

Neyse işte, vesaire vesaire, bu kadar ayrıntı yeter. Bunlardan sonra kendimi gerçekten deli ya da kafası tümüyle ters işleyen biriymişim gibi görme-

ye başladım. Çok kötü bir duygu, bilirsin.

Constable'dan Sadleir⁴ beğenmiş, çok güzel bir mektup yazmış, ama o da birtakım kesintiler istiyor. Bu kesintileri kendi zevkine göre değil, olası okurları hoşnut etmek amacıyla önerdiğini de açıklıyor.

Evelyn, ne yapacağımı bilemiyorum. Herhalde isteklere boyun eğip kitabı kesip biçeceğim, ama o zaman da anlamın kaybolacağından korkuyorum. İşin kötüsü, en çok yara alacak olanın son bölüm olduğunu biliyorum. oysa, benim doğruluğundan en emin olduğum bölüm o.

Bunlar deli —saçmalıyorlar. Aslında yiç de iğrenç bir kitap değil— dedikleri kadar karanlık da değil. Ve yazdığım sondan başka bir son olamayacağını çok iyi biliyorum.

Şimdi, üstünde daha fazla oynarsam bozacağımı da biliyorum. Üstelik kitabın sevilip satışının artması açısından da bir yararı olmayacak. Öööf, Allahım Yarabbim!

MEKTUPLAR

- 1 — Jonathan Cape Yayınevi - Yazarın daha önceki kitaplarını yayımlamıştı.
- 2 — *After Leaving Mr. Mackenzie* (Ayrılıktan Sonra) yazarın bir önceki romanının adıydı.
- 3 — İngiltere'nin önemli yayınevlerinden biri.
- 4 — Constable Yayınevinde çalışan Michael Sadleir aynı zamanda romancıydı. *Karanlıkta Yolculuk* 1934'de, Rhys'in bir sonraki romanı *Günaydın, Geceyarısı* ise 1939'da bu yayınevinde basıldı.

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Sanki bir perde inmiş, o ana dek bildiğim her şeyi örtmüş gibiydi. Nerdeyse yeniden doğmaya benziyordu. Renkler farklıydı, kokular farklıydı, her şeyin, içimin derinlerinde uyandırdığı duygular farklıydı. Yalnızca sıcakla soğğun, ışıkla karanlığın, morla grinin arasındaki fark değildi bu. Nasıl korktuğum, nasıl mutlandığımı farklıydı. İngiltere'yi sevmedim önceleri. Soğğa alışamadım. Kimi kez gözlerimi kapar, ateşin ya da örtündüğüm battaniyelerin ısisının güneş ısisı olduğuna inanmaya çalışırdım. Ya da, bizim orada evin kapısının önünde durmuş, Market sokağından aşağı koya bakıyormuşum gibi yapardım. Rüzgâr esti mi deniz milyonlarca yaldızlı puldan ibaret olurdu; kıpırtısız günlerdeyse Sur ve Sayda kadar mordu. Market Sokağı rüzgar kopardı; dar sokağı ise; zenci, odun-dumanı ve domuz yağında kızartılmış tuzlu balık köftesi kokuları sarımtı. (Kara renkli kadınlar çayırılarda sattıkları balık köftelerini başlarının üstünde taşıdıkları tepsilerin üstüne dizerler, «Tuzlu balık köftesi, tatlı mı tatlı, güzel mi güzel» diye seslenirler.) Garipti ama, her şeyden çok bunları düşünüyordum - sokakların kokusu, frangipani ve turunç suyunun, tarçın ve karanfilin, zencefil ve şuruptan yapılma şekerlemelelerin, cenazelerden ve ayinlerden sonra yakılan tütüsülerin, yanibaşımızdaki dispanserin önünde sıra bekleyen hastaların kokuları, bir de denizden gelen rüzgarın kokusu ile çok daha farklı olan karadan esen rüzgarın kokusu.

KARANLIKTA YOLCULUK

Jean Rhys

Çağdaş İngiliz edebiyatının, değeri sonradan anlaşılan büyük yazarı Jean Rhys'tan daha önce 'Geniş Geniş Bir Deniz', 'Ayrılıktan Sonra' ve 'Dörtlü' adlı romanları yayımlamıştık. Bu kez de 'Karanlıkta Yolculuk' adlı son döneminde yazdığı iki önemli romanından birini yayımlıyoruz. Son romanı **Günaydın Geceyarısı**'nı da yakında yayımlarımız arasında bulacaksınız. 1934 yılında yayımladığı bu romanında yazar, onsekizindeki **Anna Morgan**'ı bir tiyatro topluluğuyla taşra kasabalarında dolaştırırken, İngiltere dışında geçen kendi çocukluk günlerinin izlenimlerine de yer verir. **Anna Morgan**, sevecen, nazik ama hayal gücünden yoksun bir adamla kısa süreli bir ilişkiye girmiş, tiyatrodan ayrılarak 1914 Londra'sının kibar fahişeler çevresine sürüklenmiştir. Kırmızı duvarlı özel odalarda akşam yemekleri, şampanyalar, viskiler... Ama...

Kapak resmi: ORHAN TAYLAN

ISBN 975.510.112-8